

1980. DECEMBER

kisdobos

Címer bundában

Terka jonatán-képpel, késve érkezett haza.
— Óriási karácsonyi meglepetést szereztem! — harsogta, mintha süket volnék.
— Kinek? — fogott el a kíváncsiság.
— Kinek?! Egyáltalán nem kinek, hanem kiknek. Egyet találhatsz!
— Nekünk. A családnak.
— Vesztettél: nekünk, az őrsnek.
— Hű-ha! — szaladt ki a számon, pedig még nem is tudtam, mit eszelt ki a húgom. Ő elégedetten kézen fogott és elvezetett a harmadik ház alagsorába.
Elég világos, kicsit elhanyagolt helyiségbe jutottunk, amolyan szafaládé alakú kis mosókonyhába. Volt benne katlan, üst, egy sarokban kevés tüzelő, az ablakban pedig igazi, tarka cica kuporgott.
— Ő mutatta meg őrsünk új búvóhelyét — mutatta be a cicát Terka és elragadtatottan nézelődött. — Hát nem gyönyörű?
— Kié ez a helyiség? — fogtam kérdőre Terkát.
— Az őrsé. Már mondtam.
— Jó, jó, de kié volt?
— Csepregi nénié. A tüzelőt tartotta benne, de bevezettette a gázt. Érted már? A cica is az övé. Megígérte, bármikor szívesen kölcsönadja, mert ez a cica-klub, és ugyan miféle cica-klub az olyan, amelyikben nincs cica?
Tervezgettünk. Mondtam, ne várjunk karácsonyig a meglepetéssel, mert addigra tán rendbe is tudjuk hozni.
— Majd kimeszeljük, képeket, bútort, szőnyegeket veszünk és mindent, mindent... — ilyeneket mondott Terka lelkesen. Valahogy nem jutott eszébe, hogy pénzünk nincs, és az sem, hogy nem bírjuk el a meszesvödröt.

Másnapra villám-őrsi-megbeszélést hirdettem. Nyomban megtartottuk a helyszíni szemlét. A cica, mintha el se mozdult volna, ott ült a párkányon. Rögtön fogalmaztunk egy hirdetést: „Ötletért, anyagért és némi izomerőért cserébe vendégjogot nyerhet. Ajánlatokat Csepregi néni jeligére kérünk." Aláírás: KBKB (Klub-berendező és Karbantartó brigád). Néhányszor lemásoltuk. Adtunk belőle szüleinknek, testvérraj-vezetőnknek, majd hárman átmentünk az ifi-klubba. Ott éppen szünnap volt, ezért a klub ajtajára ragasztottuk üzenetünket. A hirdetés szövege kellőképpen homályos volt: jöttek és jöttek az ajánlatok. Velük pedig az ajánlók, szerszámokkal, festékekkel és jókedvvel. Minden este ott nyüzsögtünk mi, az őrs is, felváltva, izgalommal. A cica eltűnt. Bizonyára megsértődött a sok zaklatás miatt.
Két hét múlva fehéren, mészszagúan várt a búvóhelyünk. Csepregi néni be is durrantott a katlanba. Hívogató meleg lett, viszont nem tudtuk hová tenni a régi gyúródeszkát, amit a katlan tetejére akartunk fektetni asztalnak. Végül két-két téglát csomagoltunk be, s arra tettük. Csámpás fahasábokra telepedtünk (azokat is Csepregi néni adta) és éppen a szünidei lehetőségeket latolgattuk, amikor Szakács Laci kaparászást hallott. Kinyitotta az ajtót, hát ott állt a cica, aztán asztalunkhoz lépdelt és egyenest a közepére ugrott. Ez némi felfordulást okozott: Magyar Gyuri felbillent a fahasábjával együtt, amikor meg akarta simogatni megkerült címerállatunkat. Aztán újra elcsendesedtünk, és a közelgő ünnep hangulatában beszélgettünk. Karácsonyi ajándékról egy szó sem esett. Búcsúzóul felálltunk, énekeltünk, majd csukott szemmel forogtunk egy kicsit, és amikor Asztalos Tomi elkiáltotta magát: most!, akkor mindegyikünk jól belekapaszkodott a hozzá legközelebbi gyerekbe. Csak ekkor nyitottuk ki a szemünket, és ütögettük meg egymás vállát nevetve, gratulációképpen a szerencsés választás örömére. Így döntöttük el, ki, kit ajándékoz meg az őrsben. Már semmi dolgunk nem volt, el is búcsúztunk, de azért maradtunk még egy kicsit. Nagyon-nagyon gazdagnak éreztük magunkat, pedig kuckónkban, mint a macskaszem, ernyőtlenül hunyorgott még a körte.

Máris Mária, őrsvezető

Illyés Gyula
Szállong a hó

A kövesút már hófehér.
De a szántó még szinte szurkos.
Meglátni, merre megy a tél
a békén füstölgő falukhoz.

Fehér a villanyhuzal is,
mely jobbra-balra kifeszítve
az útról a tanyákba visz —
Azon is most a tél siet be.

Az őszi vetést átszelő
ösvény is fehéren világol.
Messzibb egy boglya, nádtető —
méri magát velük a távol.

Még csak a ritkás, a merész,
az előörs hópelyhek szállnak.
De látni máris az egész
térkép-tervét a támadásnak!

Áprily Lajos
Kis fenyőfa (részlet)

Kis tövét a földbe tettem,
zsenge szállal ágazót,
öntözgettem önfeledten
s így hullattam rá a szót:

Kis fenyőfa: könnyű lándzsa,
sok nyilacska — nőjetek,
gyenge sarjatok ne bántsa
lombriasztó förgeteg.

És ha nedvet ösztövéren
vén föld nem tud adni még,
szálljatok le mély gyökéren
megkeresni holt szívét.

Annyi élet, annyi álom,
annyi holt vágy szunnyad ott,
szívjatok fel szomjú szálon
színt, erőt és illatot.

S elmúlásnak barna szárnya
futni fog majd tőletek —
mulandóság ostromára
kis fenyőfa, büszke dárda,
sok nyilacska — nőjetek.

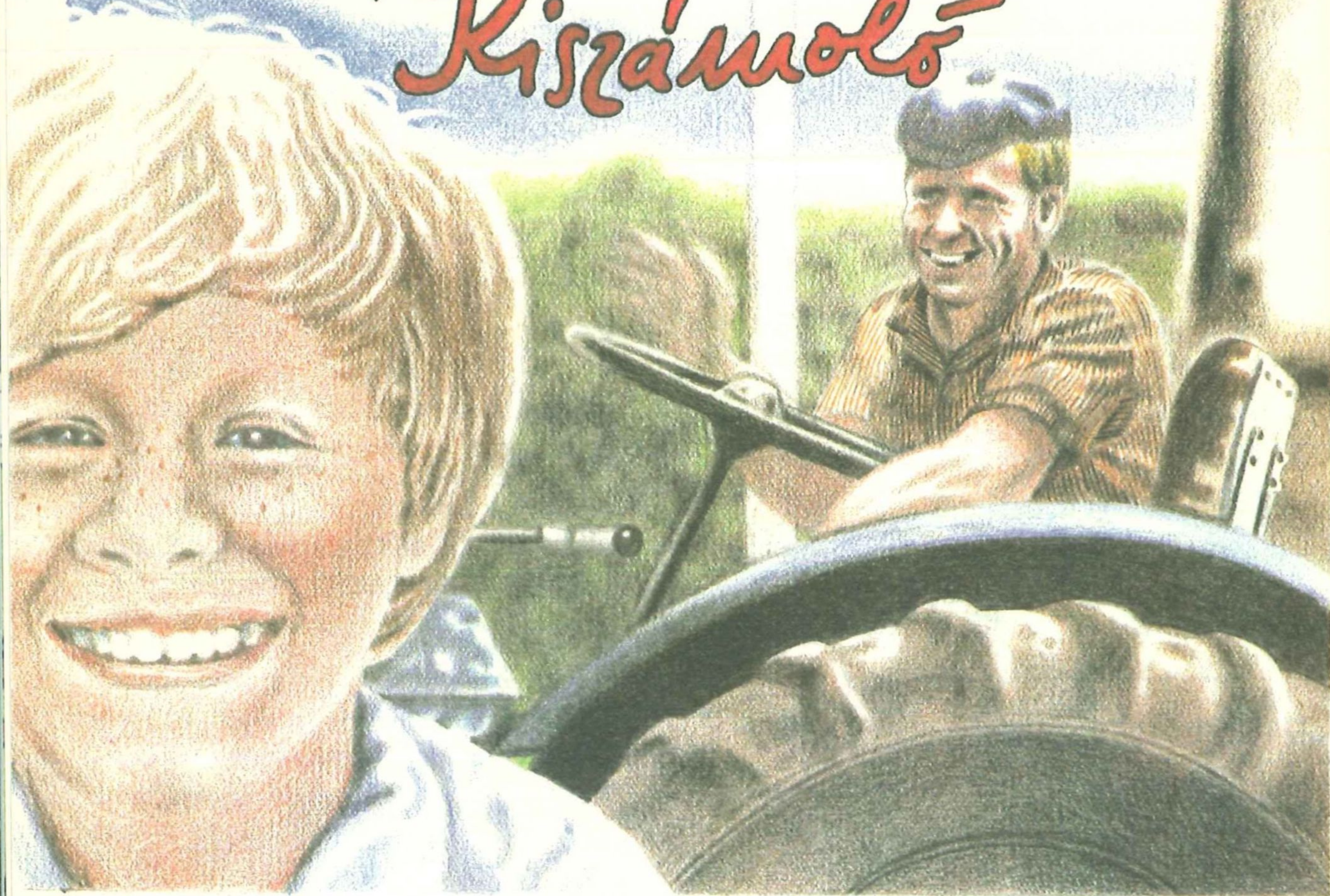

Papp Kriszta rajzai

SZPIRIDON VANGELI

Moldvai szovjet író

Kiszámoló

Mióta Guguce sárgalacsinnal megtömte Joanna anyó tyúkját, a faluban senki nem nevet. Amint az emberek meglátják Gugucét, felszegik a fejüket, s mintha karót nyeltek volna, olyan peckesen járnak-kelnek. Még anya se mosolyog. Mit lehet ilyenkor csinálni, kivel nevetgéljen az ember gyereke?

Az úton kacsák, tyúkok, pulykák totyognak. De próbálj meg velük nevetgélni! Csak akkor nyitják ki a csőrüket, ha magot csipegetnek, vagy isznak.

Beállít Guguce Luka apó házába. Az apó nem olyan, mint a többiek, tavaly egyszer dinnyét is adott Gugucénak.

Guguce kopog az ajtón. Az ajtó nyikorog, résnyire nyílik, s feltűnik az ajtónyílásban Luka apó kucsmája.

— Mit akarsz, Guguce?

— Luka apó, ugye, te nevetsz velem?

— Éppen reggelihez készülök — feleli Luka apó. — Már ne is haragudj meg, kisunokám, éhgyomorra nem nevetgélek!

Guguce tovább indul, megérkezik Tudora nénihez.

— Tudora néni, nevessünk!

— Hogy gondolod, kedvesem! A tehenet kell kihajtanom!

És biztatgatja a tehenet egy száraz gallyal.

Átszalad Guguce a szomszéd utcába, látja, hogy az emberek éppen kutat ásnak. Vizet keresnek, s közben nagy halomban gyűlik a föld. Felmászik Guguce a földhányás tetejébe, lenéz a kútba. Odalenn az emberek kisebbek, mint az ő kucsmája. Lassan átérnek Amerikába, de víz az nincs!

— Gyerünk, nevessünk! — kiáltja Guguce.

— Van is ezen mit nevetni — bosszankodnak az emberek.

Szomorúan tér haza Guguce. Hogy lehetne az embereket jobb kedvre deríteni?

— Bebújok a kéménylyukba, meghempergek a koromban s koromfeketén körbejárom a falut — gondolja Guguce. — Az emberek nevetni fognak, és többé nem haragszanak rám. De még

jobb, ha felveszem a mama nagykabátját és abban sétálgatok.

Ám valami azt súgja belül: nem fog sikerülni. Az emberek azt mondják majd: — Nem elég, hogy megtömte sárgalacsinnal Joanna anyó tyúkját, most ráadásul úgy bolondozik a faluban, mint egy Jancsi bohóc. Hogy nem sül le a képéről a bőr?

Mit lehet ilyenkor kigondolni? Guguce áll és töri a fejét, de a fejtörés mindig nehezére esik. Felül a dombra, de itt sem jut az eszébe semmi okos dolog. Felmászik a kerítésre s mindent újra végiggondol. Aztán hirtelen megiramodik, gyerünk az emberek közé, nehogy elfelejtse, amit kigondolt.

Rohan végig a falun. Az udvarokban nem tartózkodik senki. Hirtelen meglát az út szélén egy traktort. Kínlódik a traktoros az indítókarral, forgatja, dühös, de a traktor megmakacsolja magát, nem mozdul.

— Bácsi! Bácsi! Mondj neki kiszámolót!

— Milyen kiszámolót? — morog a traktoros.

— Mondjuk, ezt:

Ec, pec, kimehetsz,
holnapután bejöhetsz,
cérnára, cinegére,
eridj, traktor, a mezőre!

A hasát fogja a traktoros a nevetéstől, és lám, a traktor pöfögni kezd és már indul is magától. Utána iramodik a traktoros, menetközben felugrik az ülésre, mosolyog, integet a kisfiúnak.

Guguce továbbmegy. Látja, hogy a szőlőskertben öregek hajlonganak, a szőlő alját kapálják. Nagy, nehéz kapával. Ingük ujjával törölgetik arcukról az izzadtságcseppeket. Közöttük görnyed Luka apó is.

— Apó, apó! Énekelj a kapának kiszámolót, akkor a kapa magától dolgozik.

— Még mit nem, hogy énekeljek — mérgelődik az öreg.

Guguce kiveszi Luka apó kezéből a kapát s elkezd énekelni:

Egyedem, begyedem, tengertánc,
öreg kapám, mit kívánsz?
Torzsa kéne? Kaptok, ám
kapáljatok, szaporán!

Nevetnek az öregek, a kapák pedig maguktól megindulnak, csillogva-villogva törik fel a földet. Látják az öregek, itt nincs tovább mit csinálni, halad a munka magától, kézenfogják egymást és hazamennek.

Guguce is hazaindult. Mindenki, akivel találkozott, megörült neki. Ő mégis a mellékutcát választotta, hogy ne kelljen Joanna néni háza előtt elmenni.

Fordította Petrovátz István

Hunyadi István

Esti borongás Emeséért

*Ti, holdas esti házsorok,
égen csillagpásztorok,
kik vigyáztok szerteszét,
harmat a zsenge fűre dűl,
rátok meg álom nehezül,
féltve óvjátok Emesét.*

*Labodák, nyurga íriszek,
ezüstös nyárfák és nyírek,
ti bájos estikék,
ha arcán láz virága kel,
kis teste, mint parázs tüzel,
gyöngéden fogjátok kezét.*

*Ha verítékben forog,
takargassátok csillagpásztorok,
és mondjatok szelíd mesét,
vad álma szörnyekkel tele,
az anyja sem lehet vele,
csitítgassátok Emesét.*

*Mire a szemhatár dereng,
csillag kialszik odafent,
ébred a város, nép tolong,
sziréna, autó fölsivít,
későnkelőt riasztva mind,
nézd, Emese is mosolyog.*

Fecske Csaba

Jó leszek

Ezentúl jó leszek
állíthatom
reggeltől estig
tetőtől talpig
csupa jó leszek
a füleimet ezentúl
mindig megmosom
rendberakom a ruhám
tiszták lesznek a körmeim
köszönök szépen mindenkinek
azt teszem csak ami szép és jó
ha már jó leszek
és ezután az leszek
nem verekszem
nem csúfolkodom
nem húzom meg a lányok haját
semmit sem teszek
amit nem szabad
a legeslegjobb gyerek én leszek
ha majd nagy leszek
mert ezt a sok jóságot
észben tartani azért
nem tudja egy ilyen kis gyerek!

Marian Orlon

Hondurás

Jaszja félig-meddig már ismeri az új osztályt, a III/á-t. Tudja, ki a legszorgalmasabb, ki az, aki gyakran késik, s ki árulkodik. Ezenkívül tudja, hogy Kovalszkij nagyképű szájhős.

Órák után, minden magyarázat nélkül hozzálépett Kovalszkij és kerek perec közölte:

— Ha nem tudnád, nekünk kocsink van.

Jaszja utálta a kérkedést, ezért így válaszolt:

— Na, ne mondd!? Nekünk meg helikopterünk. Mama általában azzal jár bevásárolni.

— Hülye — jegyezte meg sértődötten Kovalszkij, és felfuvalkodottan odébb állt.

Két napig úgy tett, mintha Jaszja ott sem lenne. Ám harmadnap kénytelen volt észrevenni, mivel mindketten naposok voltak.

— Aztán ez a Zozij Rog, ahonnan ide cseppentél, falu vagy város? — kérdezte Jaszjától foghegyről.

— Falu.

— Ccö! — rántotta meg vállát Kovalszkij lenézően. — A falu, az egy nagy semmi.

— Már akinek — vágott vissza Jaszja felháborodottan. — Nekem például nagyon is megfelelt.

— No persze, hisz te egy falusi liba vagy — vihogta kihívóan Kovalszkij. — A libának természetesen jó falun. Én például ki nem állhatom a falusi kutyákat, tehenet, lovat, sőt a kacsát se...

Jaszja tehetetlen dühében összeszorította a száját. „No megállj, te nagyképű szájhős — gondolta —, majd megmutatom én neked!"

— Kozij Rogban nem csupán kutyák, tehenek és lovak vannak, hanem hondurások is!

— Hondurások? Hát az meg mi?

— Hogy mi? Hm, no hiszen, te még ezt sem tudod? — kérdezte csodálkozva Jaszja.

— Nem.

— Nos, a hondurás az egy olyan állat, hogy a feje a farka helyén, a farka pedig a feje helyén van. Neked azt, nagyokosnak, illene tudni!

Kovalszkij elpirult.

— Hallottam éppen róla egyet s mást — dörmögte az orra alatt.

— Na, látod?

— De azért... szóval... ragadozó? — érdeklődött Kovalszkij.

— Ugyan! Szelíd, mint a bárány.

— Nagy?

— Csudát. Akkora, mint a fél karom. Mint egy nyúl, akkora... Hosszú nyaka van, és a nyakán, akárcsak a fuvolán, játszani is lehet. Igazán sajnálom, hogy nem hoztam magammal egyet sem.

— Hát hozhattál volna? — kérdezte Kovalszkij a tábla mellé állva.

— Nem — mondta elszomorodva Jaszja. — A hondurás, az egy nagyon ritka állat. Egy kis hondurás például ezer zloty.

— Ó, hát az nem is drága — legyintett Kovalszkij. — Nekünk rengeteg pénzünk van. Én megvehetem magamnak.

— Én sajnos nem tudnám.

Ezzel a hondurásról folytatott beszélgetés véget is ért. Néhány nap múlva természetrajz óra következett. A tanító néni a háziállatokról beszélt a gyerekeknek.

— Milyen állatok vannak nálatok a lakásban? — kérdezte tőlük.

Egymást túlkiabálva válaszoltak: kutya, macska, papagáj, kanári. Volt olyan gyerek, aki tücsköt is említett. Egyedül Kovalszkij hallgatott. Mintha tűkön ült volna, türelmetlenül várt, amíg mindenki elcsendesedik. Mikor aztán csend lett, felállt, nagy büszkén végignézett az osztályon, és hangosan kijelentette:

— Nekem pedig otthon hondurásom van!

Mindenki szájtátva bámult rá.

— Mi van neked? — kérdezte csodálkozva a tanító néni.

— Hondurás — ismételte meg Kovalszkij meggyőzően, és Jaszjára nézett, aki azonban egykedvűen kibámult az ablakon. A tanító néni még mindig nem értette, miről van szó, tovább kérdezősködött:

— De hát, mi az?

Kovalszkij mély lélegzetet vett, aztán sorolni kezdte:

— Ez egy különleges állat, aminek mindene fordítva van. Elöl a farka, hátul a feje. A nyaka hosszú, s a nyakán, akárcsak egy furulyán, játszani lehet, azonkívül szelíd és...

Folytatta volna, de akkora nevetés támadt, amilyen a harmadik á-ban még sosem volt. Még az ablakok is megremegtek.

Csak ketten nem nevettek: Kovalszkij és Jaszja. Kovalszkij megszégyenülten, szájtátva állt, mintha fejbe verték volna, Jaszja pedig a fejét a padra hajtva, azt gondolta magában: „Igazán sajnálom ezt a szegény Kovalszkijt, de hát miért vágott fel a kocsijukkal? És miért nevezett engem falusi libának?

Fordította: Baraté Rozália

Joó Katalin

Ejej néni papagája

— Na, tessék! — mondta halkan, de dühösen Pirkó. — Na, tessék! Honnan a csudából kerítsünk egy magányos öreg nénit, vagy bácsit? Hiszen itt, általában fiatalok laknak!

Szó, ami szó, Pirkónak megint igaza volt.

A hatalmas, sokemeletes, színes falú kocka-, meg dobozházakban fiatal házasok éltek, egy-két kisbabával.

— Micsoda ötlet! Minden őrs szerezzen magának egy nagymamát. Az enyém Gyomán él... — sóhajtott Pirkó újra.

— Muszáj rokonnak lenni? — reménykedett Gabi. — Mert ha nem, megkérhetnénk az újságos nénit, ősz a haja és mindig magasszárú cipőben jár... azt hiszem fáj a lába.

— A közértes néni sem lenne rossz, de neki vannak unokái. Biztosan lecsapták maguknak — sóhajtotta Zoli.

— Na, fel a fejjel — savanyodott el Jutka kedve. Nézzünk körül, hátha akad nagymamának, nagypapának való, akinek segíthetünk...

— Felhordjuk neki a szenet a pincéből — majomkodott Gabi. De senki sem nevetett. Hisz mindenütt távfűtés van!

— Jössz? — tért a lényegre Zoli, és Gabi december ide vagy oda — ment vele fejelni. Néha Pirkó és Jutka is velük tartott, általában a „verebek" értettek a lasztikezeléshez. De most nem volt kedvük.

— Hofmann bácsihoz megyek — lóbázta meg Pirkó a neccszatyrot — anyu cipőjét viszem.

A sarokig együtt mentek: Jutka szolfézsre, Pirkó a cipészhez. Hofmann bácsi közel lakott, parányi szoba-konyhás lakásban. Emeletes volt ez a ház is, különben nyilván lebontják a nagy házak építése idején. Meg aztán, azt mondták a felnőttek — ezek a régi házak maradnak. „Tizenháromház", „Hétház" — ilyen nevet viseltek, s a munkásmozgalom fellegvára, sztrájkok, forradalmi megmozdulások hadiszállása volt ez valamikor, amikor még sem Pirkó, sem Gabi, de még az édesapjuk sem élt. Akkor, amikor az 1900-as esztendő éppenhogy elkezdődött, s az emberek úgy éltek, ahogy azt ma filmekből, könyvekből ismerjük. Néhány idős veteránnak mondott ember minden esztendőben ellátogatott az úttörőkhöz, november 7-e táján. Volt egy nagyon reszketeg, vékony, szemüveges elvtárs, mellén annyi, de annyi kitüntetéssel, hogy nem győzték bámulni. Mesélt Leninről, a forradalomról. A gyerekek meg hallgatták, akár a mesét. Aztán volt a csapatnak 19-es veteránja, ő márciusban érkezett, tavaszt hozott, és hatalmas csokor piros szegfűt — veteránvirágot — kapott. A felszabadulás ünnepére mindig más érkezett a pártbizottságról. Persze, akárki jött, mindenképpen idősebb volt a gyerekek szüleinél.

Hofmann bácsi korát senki sem tudta. Sima arcú, ápolt kisöreg bácsi, manósan mosolygós, tréfára állt még a bajsza csücske is. A konyhájában volt a műhelye. Parányi „stelázsi", tarka függönnyel. Az ablak mellett ült a háromlábú suszterszéken, s az a szék valamikor a nagyapjáé volt. Ragasztotta, szegelte, varrta az elcsámpult sarkakat, kifeslett varrásokat, spicvassal erősítette a futás meg foci közben érzékennyé vált cipők orrát.

— Ej, ej, kedves szomszéd, miért nem ette meg a bablevest? — kérdezte egy kedves, vékony asszony, miközben Hofmann bácsi a Pirkó hozta csizmát forgatta. Olyan vékonyka volt a néni, meg a hangja, hogy a kislány felfigyelt rá.

— Eljöhetne tiszteletbeli verébnek — nevetnie kellett. Valóban a néniben volt valami madárszerű: vékonycsontú, vékonyhangú, parányi ráncokkal szabdalt arcú. — Ej, kedves szomszéd — csipogta tovább — talán több csipetkét kellett volna beletennem?

Kóstolónak hozott bablevest, hisz a férfiak, ha maguk vannak, nem igen érnek rá főzni! Márpedig Hofmann bácsi felesége éppen a lányáéknál volt vidéken.

Kifelé menet Pirkó megállt a néni ajtaja előtt.

Odabent teli torokkal azt harsogta v a l a k i, hogy:

— Szép Gyurrrika, ici-pici szép, nagyon szép madárrr, gyerrre be, puszit kapsz, szép pici Gyurrrika ad...

Parányi türkizszínű papagáj torkából jött a szó. Mit, jött? Ömlött! A néni észrevette, hogy Pirkót érdekli. Behívta.

Hát így kezdődött a veréb őrs ismerkedése a nénivel.

A néni roppantul meghatódott, amikor megkérték, legyen őrsi nagymamájuk. Igaz, saját unokája vidéken élt, évente karácsonykor meg húsvétkor látta.

— Ej, ej, hát ha annyi munkája van, meg mindig tanul szegénykém. Én csak méregetem, mennyit nőtt az előző találkozás óta — mutatta az ajtófélfára golyóstollal írott jeleket, és mellette a dátumokat. Megható volt. A „..." verebeknek valami kotorászta a torkát.

Délutánonként kettesével, hármasával átfutottak a nénihez. Ő ánizsos süteményt készített, málnaszörpöt töltögetett nekik, s olyan komolyan beszélgettek, akár a felnőttek egymás között.

— Ej, ej, kérdezzétek meg otthon, örülne-e anyuka egy ilyen futókának? — mutatott egy szép tarkalevelű virágra — most gyökereztettem néhány hajtását.

Az iskola osztályaiban esztendők múlva is tarka, szív alakú levelek futkostak a falakon, és senki sem emlékezett, hogy került oda...

— Ej, ej, már megint köhögsz, Gabi fiam — azzal cukrot pirított, hársfateát főzött és hiába nézte Gabi, hová önthetné, azt bizony meg kellett innia.

„Ejej" néni — így nevezték el a gyerekek — szelíd volt, de némely dologban igencsak határozott.

Egyszer épp Pirkó meg Jutka látogatta meg, amikor kisírt szemmel üres kalitka mellett találtak rá.

— Elment, kirepült... pedig milyen régen volt nálam, és hogy szerettem! — sírt. Felidézte a kis madár kedves szavát, milyen szépen kiabálta azt, hogy hajrá Vasas! — Még szegény uram tanította rá...

— Végigkérdezzük a környéket, ne tessék félni, megtaláljuk Gyurikát! — vigasztalták a „....." verebek. Másnap cédulaerdő borította a környékbeli oszlopokat, fák törzsét, házak falát. Minden lépcsőházban ott virított a cédula, miszerint elveszett egy türkizszínű, Gyurika névre hallgató papagáj, s a becsületes megtaláló hol, kinek adja oda.

Elmúlt három nap. És nem jelentkezett senki.

Elmúlt egy hét. Közeledett a karácsony. Az emberek szaloncukrot és ajándékot vásároltak, válogatták a fenyőket. Sütött-főzött mindenki a kicsi és nagy házakban egyaránt.

Pirkó a nagytízpercben kijelentette, hogy nem bírja nézni Ejej néni könnyeit. Valamit tenni kellene. Gabi azt mondta:

— Veszünk neki egy papagájt karácsonyra!

Ez a megoldás mindenkinek tetszett. Bevillamosoztak a város közepébe, ahol is volt egy szép nagy állatkereskedés. Megnézték a bicikliző mókusokat, rácsodálkoztak az ékszer-teknősökre. Aztán megvásároltak egy papagájt.

— Olyat tessék adni, amelyik beszél valamit! — mondta Pirkó.

A kereskedő elgondolkozott, aztán csalhatatlan biztos kézzel kivett a közös nagy röptetőből egy szép, türkizszínű madárkát.

— Ez beszél! Hallgassátok csak!

Valóban mondott olyasmit, hogy „szép pici madárrr", meg „szerrretlekkk".

Az összes „....." veréb jelen volt a madár átadásánál.

Pirkó elrebegte, hogy:

— Ejej néni kérem, megtaláltuk a kis papagájt, vagyis elhozta egy fiú, illetve egy férfi, idős volt, lehetett húsz éves, de meglehet ötven... — dadogott, mert nem szeretett füllenteni.

Ejej néni menten berakta a madarat a kalitkába. Cirokmagot meg zabot adott neki, és beszélt hozzá kedveskedőn. A szeme ragyogott, nem győzött hálálkodni a gyerekeknek.

Jutka meg Pirkó másnap valami spiccvas ürügyén Hofmann bácsinál jártak, és bekukkantottak Ejej nénihez is.

Egyben átadták a „....." verebek ajándékát, egy hímzett terítőcskét.

— Jó lesz a Gyurika kalitkájára. Jaj, olyan kedves ez a kis madár — áradozott a néni — annyit beszél, hogy csoda. Olyasmit is tud, amit nem tőlünk tanult. Rendes emberek találhatták meg, isten áldja érte őket...

Pirkóék feszengtek, Jutka nyelve hegyén már ott volt az igazság, elmondja Ejej néninek, hogy bizony ez a Gyuri más Gyuri. Aztán mégsem szólt semmit, mert annyira kellett nevetnie, hogy futott az ajtóig, s még a közért sarkán sem tudta abbahagyni. Ejej néni ugyanis ezt mondta:

— Szegény uram, hogy csodálkozna! Képzeljétek, Gyurika eddig mindig azt mondta, hogy hajrá Vasas, most meg azt csiviteli, hogy hajrá Dózsa! Vajon miért lett belőle Dózsa-drukker?

Hát ez Ejej néni Gyurika papagájának és a „....." verebeknek közös története.

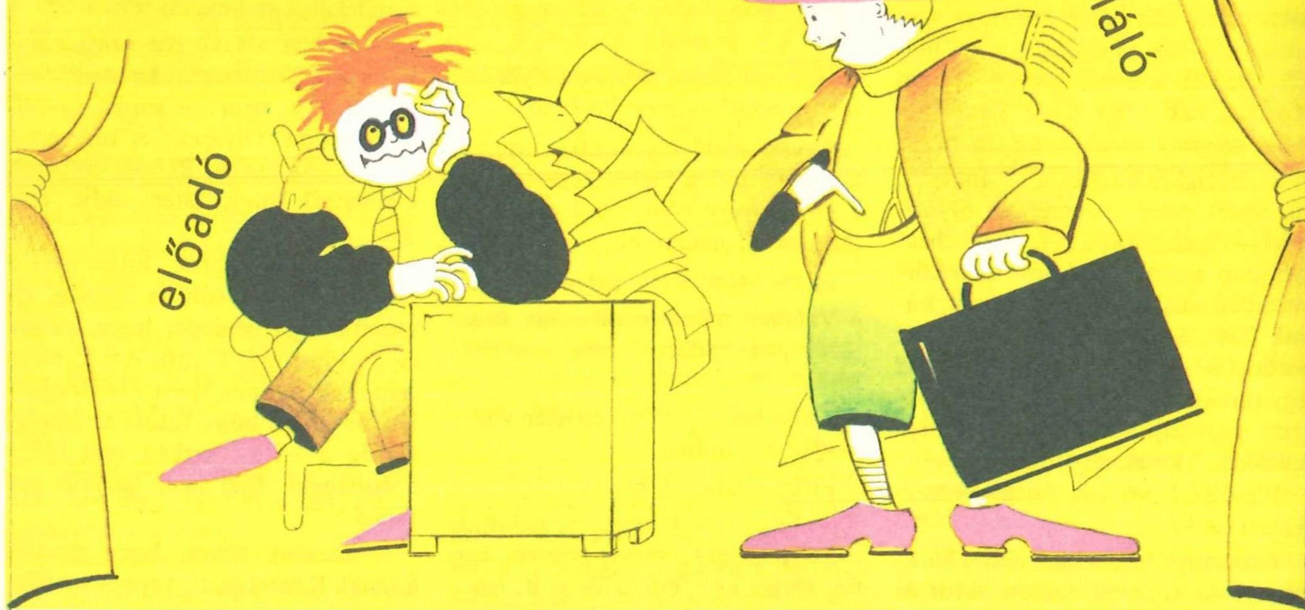

Papp Kriszta rajza

A rendíthetetlen feltaláló

Adoma. Gyermekszínpadra alkalmazta
Heves Ferenc

(Ezt a vidám jelenetet, amely a képzeletbeli Találmányi Hivatal egyik irodájában történik, két nagyobbacska fiú játssza, de komolykodva, felnőttes hangsúllyal)

Előadó: *(íróasztalnál ül, nyakig iratok közt)* Értse meg, barátom, hogy egérfogó minket nem érdekel. Hiszen azt már régen feltalálták.

Feltaláló: *(aktatáskával a kezében, az íróasztal előtt áll)* Ugyan kérem, hogy jön az az egérfogó ehhez az egérfogóhoz! Az én egérfogóm minden idők legpraktikusabb egérfogója.

Előadó: Hát mi a lényege a dolognak?

Feltaláló: Egyszerű az egész. Nem kell hozzá más, csak egy darabka kifeszített spárga, amelyre ráhúzunk egy zsilettpengét. Ez a spárga közepére kerül. Namármost, a spárga egyik végére rákötünk egy diót, a másik végére pedig egy mogyorót. *(Mindezt készen elővesi a táskájából, és mutatja.)* Tessék, ennyi az egész!

Előadó: És hogy működik?

Feltaláló: Az egér kijön a lyukból, megáll a spárga közepénél, a penge előtt, és tűnődni kezd: „Dió? Mogyoró?... Dió? Mogyoró?..." És miközben ide-oda mozgatja a fejét, a penge szépen elnyiszálja a torkát... *(Közben mutatja a fejmozdulatokat.)*

Előadó: *(mérgesen)* Menjen innen! Ilyen ostobasággal feltartja az embert! Nekem komoly munkám van!

Feltaláló: *(sértődötten)* Jó, jó, ha nem kell, hát nem kell... *(Összecsapja a holmiját és elmegy.)*

(A színpad egy pillanatra elsötétül. Ez érzékelteti, hogy közben valamelyes idő telt el.)

Feltaláló: *(kopogás után azonnal bejön)* Jó napot!

Előadó: *(kelletlenül)* Mi az, már megint itt van?

Feltaláló: Igen, mert tökéletesítettem a találmányomat.

Előadó: Az egérfogót?

Feltaláló: Azt, azt. *(Elővesz egy darabka spárgát, és a lyukakon át ráhúz a spárga közepéig egy zsilettpengét.)* Nem kell a dió és nem kell a mogyoró...

Előadó: *(gúnyosan)* Csak a spárga kell, meg a zsilettpenge?

Feltaláló: Úgy van. Csak a spárga, meg a zsilettpenge. Így olcsóbb.

Előadó: És ez hogy működik?

Feltaláló: Előjön az egér, megáll a spárgánál, és rosszallóan megcsóválja a fejét: „Se dió, se mogyoró?... Se dió, se mogyoró?!..." *(Mutatja a fejcsóválást.)* És ezenközben elnyiszálja a nyakát.

Előadó: *(a fejéhez kap)* Jaj, Istenem!... *(Elájul.)*

Feltaláló: *(csodálkozva)* Még így sem kell, az üres pengével?... Jó, akkor még rágódok rajta. *(Elmegy.)*

Függöny

László Gyula

Ici-pici mese

Ici-pici cipót
tarisznyámba tettem,
vándorkedvű lábam
a nyakamba szedtem.

Házunk kapujában
bizakodva, szótlan,
drága jó szülémtől
csókkal elbúcsúztam.

Ici-pici utcán
hetykén lépegettem,
ici-pici falum
elmaradt mögöttem.

Ici-pici erdőn,
ici-pici réten,
mentem, mendegéltem
akár a mesékben.

Ici-pici cipőm
nem sokáig tartott,
szerencsére láttam
egy picinyke malmot.

Ici-pici molnár
üldögélt előtte
mellé telepedtem,
illendőn köszöntve:

— Ici-pici liszttel
segíts rajtam gazda,
kinek nagyon sok van,
egyszer majd megadja.

Hombárját jó szívvel
nyitotta előttem,
lisztjéből illatos
kenyeret sütöttem.

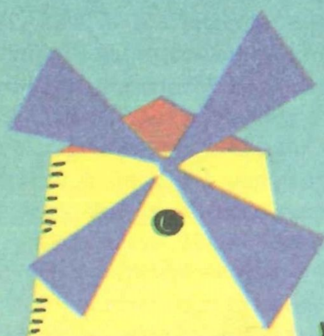
Eltartott egy hétig.
Puha foszlós béle
bármilyen jó volt is,
nem anyám dicsérte.

Fordítottam lábam
a hazai tájnak,
tudtam: otthon sudár
jegenyefák várnak.

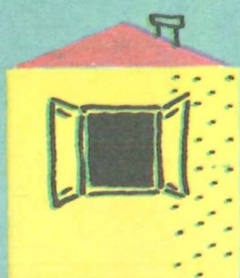
Ici-pici házunk
kapujában lesve
édesanyám is vár
minden áldott este.

Ici-pici kutyám
futva jött elébem,
vakkantva köszöntött:
végre hazatértem.

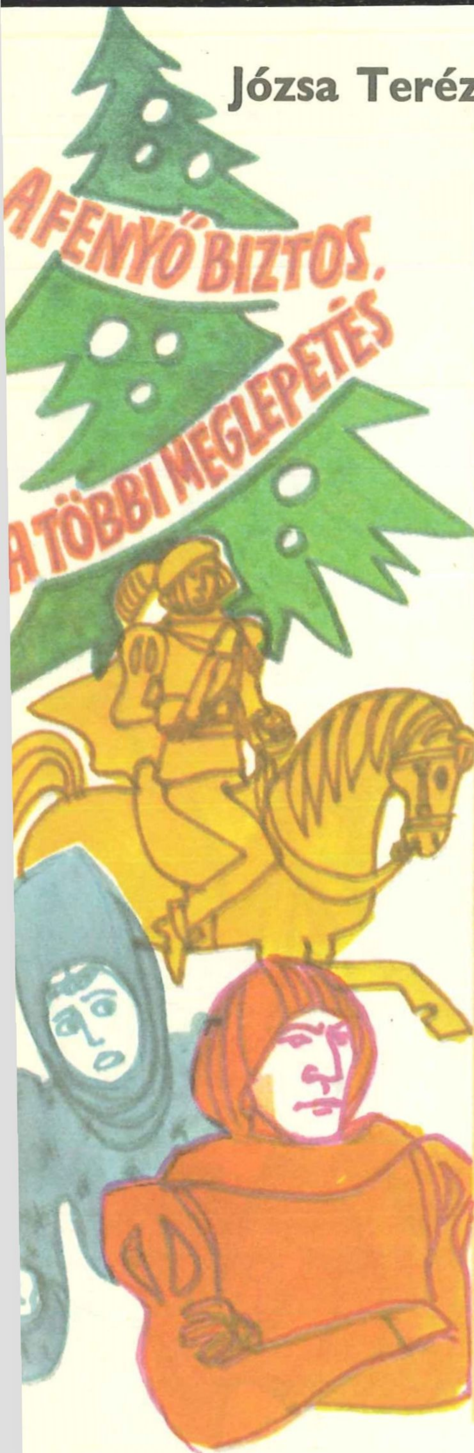

Békés Rozi rajzai

Józsa Teréz

Egy verőfényes őszi napon Mátyás király országjárásra indult, s történetesen a feleségét is magával vitte. Alig néhány kilométert tettek meg, amikor hogy-hogy nem, a királyi pár összeszólalkozott. Mátyás ezután hallgatagon vonult a szelíd dombok között. Felesége békítgetni próbálta, de mert a király továbbra is néma volt, könyörgőre fogta: „Szólj már!" Az asszony kicsit törte a nyelvünket, ezért a mondat valahogy így hangzott: „Soly-már! Így kapta nevét a falunk.

A feledés gyomrából

Kuncogás fogadta az anekdotát. A solymári kisdobosok ismerték ugyanis ezt a kis történetet, hallották nagyszüleiktől, egymástól. A népmesék, mondák átszivárognak az idő hajszálcsövecskéin. Azt is tudták, hogy a névadás nem egészen így eshetett. A község nevéhez több közük van Mátyás solymászainak, akikkel a király a közeli Szarkavárból vadászatra járt. Ezt az idők búvárai, a történészek hitelesebbnek tartják.

Solymár múltjáról és egy keveset jelenéről is vall a helytörténeti múzeum. Az értékes gyűjtemény alapjait a legifjabb lakosok, a helyi csapat úttörői rakták le még 1967-ben, amikor a falu fennállásának 700. évfordulóját ünnepelték. Az akkori hetedikes úttörők kiállítást rendeztek a solymári, német nemzetiség edényeiből, szerszámaiból, mezőgazdasági gépeiből, népviseletéből. A kiállítás megtetszett a falu lakóinak és vezetőinek. Alapos kutatás kezdődött minden pincében, padláson, ládafiában. Értékes és tanulságos gyűjtemény került elő a feledés gyomrából.

A múzeum ma nemcsak büszkesége a falunak. Tartanak benne történelemórákat, történelemszakköri foglalkozásokat is. Csak fel kell pillantani, s már látni a múltat, a figyelmes szemlélő pedig az ősidők leheletét is megérezheti.

Hová viszik őket?!

A solymári iskola úttörőcsapata — tán nem meglepő — Hunyadi Mátyás nevét viseli. A név előtt pedig a 173-as számot, amelyből rögtön kiderül, hogy jó rég van már Solymárnak úttörőcsapata. A felszabadulás után szinte azonnal megalakították. 1947-ben országjárásra indult egy válogatott kis csapat. Ez annyira szokatlan volt az idő tájt, hogy amikor végigvonultak a falun, az öregek ijedten kérdezgették: „Hová viszik a gyerekeinket?" Csak akkor nyugodtak meg, amikor fáradtan, kócosan, de épségben látták visszatérni őket. Azóta is emlegetik ezt és nevetnek a nagy ijedtségen. Rég hozzászoktak a gyerekhad jövés-menéséhez!

Az első önálló kisdobostáborozás nyomait Balatonfenyves őrzi. A mostani Pest megyei tábor épületének tégláit 1957-ben hordták csatárláncban a kicsik. Mostanában Agárdon táboroznak a kisdobosok a Pest megyei Műanyagipari Vállalat üdülőjében. Az „Egy üzem, egy iskola" mozgalomban bensőséges, egymást kölcsönösen segítő kapcsolat, röviden szólva, barátság szövődött a vállalat és az iskola között. A vállalat KISZ-szervezete időnként kibéreli a Sportuszodát, és az úttörőcsapattal közös sportversenyeket rendez. Ez a kapcsolat már 1973 óta tart. Igaz, a barátságnak nem árt az idő. A téli szánkóversenyeket is együtt rendezik KISZ-esek, szülők, brigádok, gyerekek. Ha kell, előkészítenek KRESZ-vetélkedőt, akadályversenyt, sőt, tavaly a KISZ-esek vállalták az egész gyermeknapi rendezvénysorozat lebonyolítását. Csak karnevált nem javasolnak, mert az hagyományosan faluünnepély. Mindenki elmegy, aki csak él és mozdulni tud. A vidám mulatság bevételéből jut a csapatnak is.

A csemeték csemetéi

A solymáriak szorgalmas emberek hírében állnak megyeszerte. Az alma nem esik messze a fájától; az iskolások sem maradnak el szüleiktől és a felnőttektől. Tavaly kétszer szerveztek hasznosanyag-gyűjtést. Az idén is így tervezték: egyet ősszel, egyet tavasszal. A papír-, vas- és textilhulladékon kívül szedtek még gesztenyét. Munkájuk 8000 forintot jövedelmezett a csapatnak.

A gesztenyegyűjtésről mindenkinek azonnal eszébe jut az a fiatal gesztenyesor, amelyet 1977-ben ültettek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójának tiszteletére. Az emlékfasor ápolása a gyerekek gondja. Egy-egy raj két-három csemete fejlődését vigyázza.

Közben ők maguk is cseperednek, fejlődnek észrevétlenül. Mígnem egy esemény egyszerre csak feldobja valamelyikük nevét. A többiek odafigyelnek, s úgy örülnek a sikernek, mintha saját maguk aratták volna. Pontosan így volt ez Tóth Andrissal, aki a legutóbbi úttörőparlamenten kisdobosként képviselte előbb Solymárt, majd a járást és a megyét. Ügyes, okos észrevételeivel, őszinteségével elérte, hogy végül az országos parlamentre is meghívást kapott. Nyakkendőjét Andris az idén már vörösre cserélhette. Mégis ott ült a kisdobosok összejövetelén. Odahúzta a szíve, meg a kíváncsiság.

Egyenként lopakodtak

A Hófehérke, Vidámság, Pillangó, Cinege, Rózsa, Hu és más őrsök tagjai, akikkel a barátságról is beszélgettünk, nem igen hasonlítottak sem Hófehérkéhez, sem a többi név megtestesítőjéhez. Olyan komolyan ültek iskolaköpenyükben, szelíd színű nyakkendőjükket, mint megannyi filozófus. Szörnyen fontos témának találták a barátságot. Elmesélték, hogy legtöbbjüknél nemcsak az egy őrsbe tartozók jóbarátok. Mire harmadikosok lettek, lassan kialakult a rajbarátság. Ezt bizonyítják azok a hosszú-hosszú listák, amelyekre a meghívottakat írják fel egy-egy ünnep előtt. Minden otthoni, családi összejövetel jó alkalom a szülőknek az osztálytársak, barátok megismerésére, a gyerekeknek pedig eggyel több lehetőség az igazán kötetlen játékra. Némelyik apuka, anyuka már egészen ügyes játékvezetővé fejlődött.

A barátságról a közelgő nagy családi ünnepre kanyarodott a beszélgetés. A megunhatatlan gyönyörűre: karácsonyra. A gyerekek képzeletében már állt a hatalmas fenyő. Méltóságosan, bár még dísztelenül. A rajok egyenként lopakodtak hozzá díszeikkel, ajándékaikkal egy-egy alkalmas félórában. Míg a szorgoskodás tartott, senki nem hangoskodott, senki nem ügyetlenkedett. Pedig némelyeknek az emeletről benyúlva, akrobatákhoz illő mozdulatokkal sikerült csak megközelíteniük a fa csúcsát. A büszke fenyő óráról órára szépült, szelídült. Újra és újra megcsodálhatták. Amikor mindenki rajta látta díszét, saját keze munkáját, kezdetét vette az ünnep. Hatszáz torokból szépen szállt a dal. Ott táncolt a fény a fenyődíszeken és a szemek tükrén.

Egy fázós reggelen

A testvérrajok karácsonykor külön is köszöntik egymást. Többnyire az úttörők a kisdobosokat, de olykor fordítva is előfordul. A kicsik őrsvezetői az úttörőrajból kerülnek ki, így a nagytestvérek jól tudják, mivel lephetik meg a kicsiket úgy, hogy az ajándék igazi örömöt szerezzen. Egyesek ördögtáncot kapnak vagy vidám jelenetet, mások játékleírásgyűjteményt, találós kérdés kötetet vagy éppen úttörődal-csokrot, mondván, az legalább nem hervad el.

Hogy mi és hogyan lesz most, az még hétpecsétes titok. A fenyő biztos, a többi meglepetés. Beleszámítva a hóbundát is, amely mindig örömöt hoz, valahányszor csak ráterül puhán a falura, a Mátyás-dombra (amelyet a gyerekek Matyi-dombnak hívnak), a Szarkavár romjaira s minden kis buckára, nagy hegyre körös-körül. Az emberek ilyenkor így szólnak egymáshoz: ugye, szép? S akad, aki arra gondol, hogy hajdan, amikor ugyanitt egy szikrázó decemberi reggelen fázósan előbújt a legkorábban ébredő ember, ugyanez a látvány fogadta. Mindenütt csend, tisztaság, béke. A falu völgybölcsőjében ringott, mint ma. Nem kapta fel a fejét a vadászkürtök hangjaira, ma sem kapja fel a hócsatázók kiáltásaira. Az is, ez is beleillik a tájba.

Görög Júlia rajzai

Dobra verjük

Udud István

Ég a gyertya

Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék!
Karácsonyfa-
gyertya köré
mind ide gyűljék!

Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék!
Csillagszóró
száz sziporka
mind ide hulljék!

Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék!
Béke,
szeretet,
igazság
el sose múljék!

Zálogkiváltás. Bár ez a játék legmulatságosabb része, mégis sokszor gondot, fejtörést okoz, hogy milyen feladatot adjunk. A játék irányítója arra ügyeljen, hogy ne hagyja sokáig kínlódni a zálogkiváltókat és eleve ne adjon olyan feladatokat, amelyeket sértőnek, megalázónak érezhet a kiváltó. Inkább igyekezzen olyan hangulatot teremteni, amelyben az „áldozat" is együtt szórakozik azokkal, akik nevetnek rajta. Annál is inkább, mert a következő zálogkiváltásnál már más izzad, s az előző kiváltó nevethet.

Néhány feladat:

— Írjon két- vagy négysoros versikét, amelynek egy-két tréfás szavát előre megadjuk.
— Adjon Buga doktor helyett orvosi tanácsokat „Az a fránya influenza" címmel.
— Adjon fergeteges tempójú helyszíni közvetítést egy sakkmérkőzésről.
— Mondjon egy kitalált mesét.
— Mondjon egy hatalmas hazugságot stb.

(Ki játszik ilyet! című könyvből)

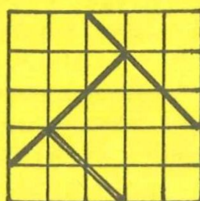
Rejtvényfejtők figyelem! Alant felsoroljuk a szeptember, október és november havi fejtörők helyes megfejtéseit. A hibátlan megfejtésekért képeslapot küldünk. Őrizzétek meg, mert akinek év végéig három képeslapja lesz, annak könyvjutalmat is küldünk. Ismételten kérjük, ne csak a keresztrejtvényt fejtsétek meg, mert az kevés, valamennyi fejtörő eredményét le kell írni.

Szeptember: Gondolkodj: Két fürt szőlőért hat almát adnak.
Emeletes betűrejtvény: Tanító néni.
Keresztrejtvény: Tanulás, szorgos, tudás, napló, sebes.
Gyufaszámtan: X — VI = IV.
Összerakó: 1. sz. rajz.

Október: Testvérek: Dezső a legidősebb.
Számtan: 2. sz. rajz.
Csigabiga: Ki mint vet, úgy arat.
Keresztrejtvény: Szüret, beleülök, ügyesen, repülés.
Magánhangzók: Aki nem lép egyszerre, nem kap rétest estére.

November: Keresztrejtvény: Ólmos eső, pad alá, Mazsola, hideg, jeges.
Gyufarejtvény: 3. sz. rajz.
Betűváltó: LÁB — LÁZ — MÁZ — MÉZ — KÉZ vagy
LÁB — LÁP — LÉP — KÉP — KÉZ.
Lóugrás: Éljen november 7.!
Hűha! Pl.: Egy óra elteltével a Zsiguli 80, a teherautó 50 km-t tett meg, összesen 130 km-t. Ezzel a fele utat már lefutották. Tehát még egy óra kell, mire a másik felét is megteszik és találkoznak. Azaz két óra elteltével találkoznak, két óra alatt a Trabant pedig 120 km-t tesz meg.

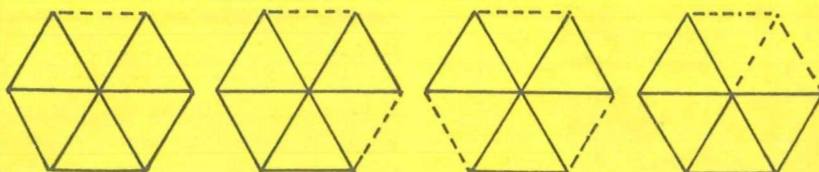
1.

2.

$$\begin{array}{r} 432 \\ 657 \\ \hline 1089 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 652 \\ 437 \\ \hline 1089 \end{array}$$

3.

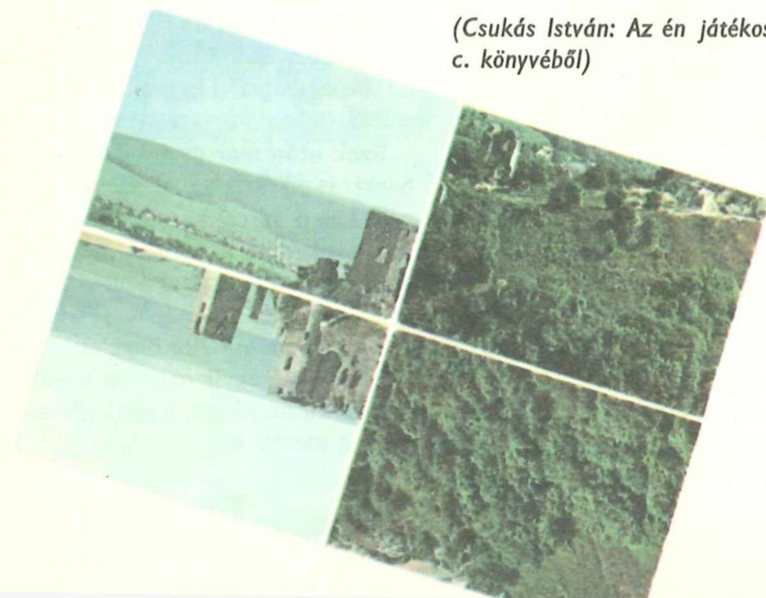
Hóemberkalap-ütés

Télen játsszuk, mikor hó van. Kikeresünk egy jó lejtős domboldalt, kipróbáljuk, lesiklunk rajta szánkóval, utat taposunk rajta.
Az út két oldalára hóembereket építünk, annyit, amennyi elfér, s olyan távolságokra, ahogy tetszik. Minden hóember kobakjára egy ócska kalapot, sapkát, kucsmát húzunk.
A játékosok felsorakoznak a dombtetőn. Elindul az első a szánkón ülve. Úgy kormányoz, hogy siklás közben lekaphassa a hóemberek fejéről a kalapokat, s mégse döntse fel őket. Mikor leért, összeszámolja, hány kalapot tudott leszedni. Levonja belőlük, ha nekiment egy hóembernek, vagy felborult (ahánynak nekiment, vagy ahányszor felborult, annyi rossz pont!). A jó pontokat beleírja a hóba: a játékosok belerajzolják a nevük kezdőbetűit, s mögé írják az eredményt.
Az első utána visszaballag, és sorban felteszi a kalapokat, illetve kijavítja a megrongált hóembereket. Mikor felért, indul a második versenyző. Ő is összeszámolja a pontjait, levonja, ha kell a rosszakat, s beírja az eredményt, visszarakja a kalapokat stb.
Így versenyzünk sorban, csinálhatunk több futamot is, s a végén összeadjuk a pontokat. Az nyer, aki a legtöbb jó pontot gyűjtötte össze!

Fénykép-összerakó

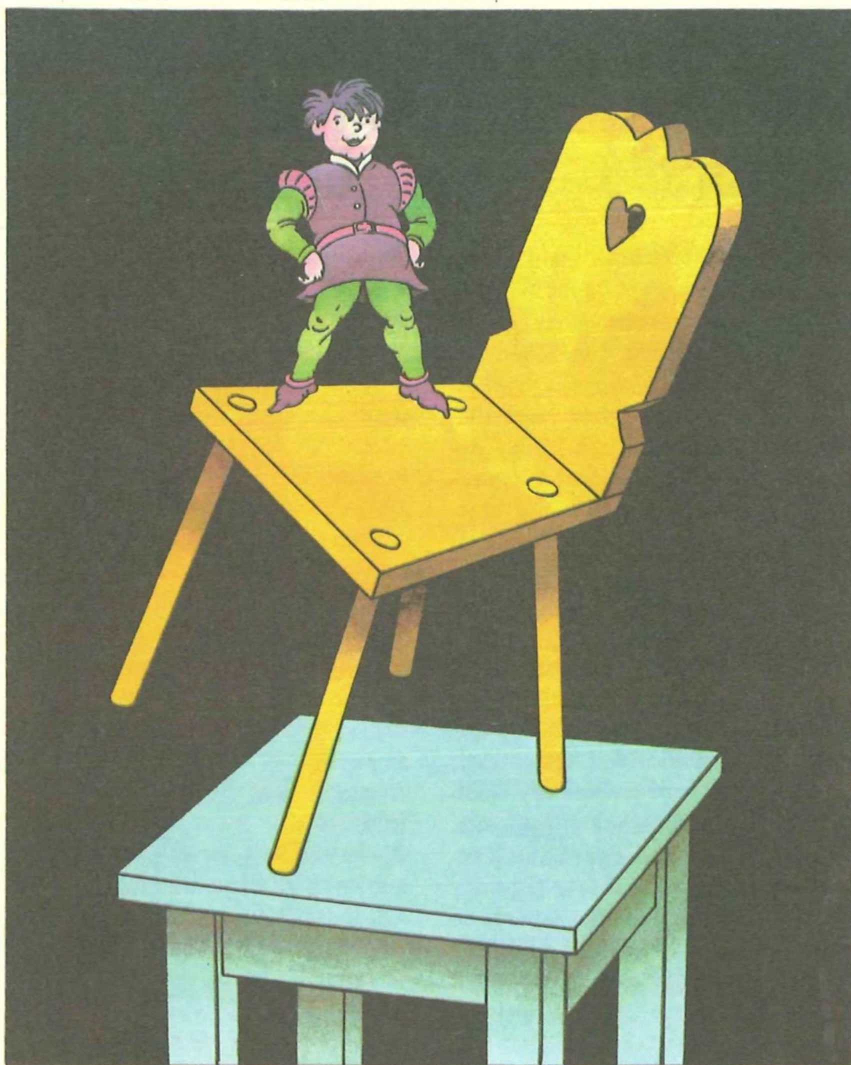
Két csapatot alakítunk. Majd elővszünk két színes képeslapot — lehetőleg városrészt ábrázoljanak.
Kicseréljük a lapokat, s mindkét csapat legalább nyolc darabra vágja őket. Mindenféle formára lehet vágni (háromszög, félkör, csík stb., hogy nehezebb legyen az alakjáról felismerni). Mikor készen vagyunk a szétvágással, összekeverjük a két levelezőlap darabjait.
Most a két csapat egyenlő távolságra vonul a képeslapkupactól.
Kezdődik a staféta a darabokért: mindkét csapatból egy-egy játékos a levelezőlapokhoz megy, és egy-egy darabot a csapatához visz. Ott leteszi, s indul a következő játékos egy újabb darabért. A csapatához megy vele, rakosgatják. közben egy újabb játékos megy újabb darabért. (Egy-egy játékos többször is mehet lapért, de csak akkor, ha újra rákerül a sor!)
Mindkét csapatnak a saját levelezőlapját kell összeraknia! Ha véletlenül a másikból vettünk egy darabot, gyorsan vissza kell vinni a többihez, mert addig nem hozhatunk újat, míg idegen van a csapatnál. Ha a csapat beépítette az idegen darabot, annál rosszabb, hiszen úgy sosem áll össze a kép! Nem érdemes visszatartással hátráltatni a másik csapatot, mert ők kihagyhatják a hiányzó darab helyét, és így ők győznek.

(Csukás István: Az én játékoskönyvem c. könyvéből)

Lengyel Harcer Szövetség

A harcer bátor harcost jelent. A lengyel úttörőszervezet tehát bátor harcosok szövetsége. Még 1918-ban alapították, majd a felszabadult Lublinban szervezték újjá 1944. december 30-án. Három korcsoport ifjaiból áll a szervezet. A 8—11 évesek a zuchyk (kb.: pajtások), a 11—16 évesek az ifjú harcerek, a 16 éven felüliek harcerek lehetnek. A szövetség munkájának felnőtt segítői az instruktorok, ugyancsak tagjai a szervezetnek. A zuchyk törvényeit öt, a harcerekét tíz pontba foglalták. A lányok egyenruhája: szürke szoknya és blúz. A fiúk zöldesszürke terepszínű nadrágot és inget viselnek. A lányok és fiúk ruhájának kiegészítői: öv, vajdasági címer a bal karon, a szervezet jelvénye az ing bal oldalán és a bal vállpánttól a zsebig húzódó zsinór (zuchyknak és harcereknek szürke, a tisztségviselőknek rangjuk szerint barna, sötétkék, illetve zöld). Nyakkendőjük fehér-vörös. A Lengyel Harcer Szövetség jelvénye a harcer-kereszt, benne a harcer köszöntés: Czuwaj! (Csuvaj!, kb.: Hurrá! Hurrá!) A szövetség tagjai felvételük előtt három fokozatú próbát tesznek. A szervezet egységei a 15 tagú őrsök, csapatok, amelyek az iskolákban tevékenykednek érdeklődési körüknek megfelelően, akár klubformában is. Napjainkban a szövetség mintegy 3 millió tagot számlál.

Vida Győző rajza

Újabb csodák

Hetek óta azon tanakodott a tanári kar a mesebeli iskolában, hogyan lehetne megszelídíteni bennünket. Mi voltunk az iskola rémei. Valaki feldöntötte a folyosón az igazgatóhelyettest egy tálca fekete kávéval — harmadik bés volt. Valaki betörte az ablakot — harmadik bés; eldobta a gránátalmacsutkát — az harmadik bés bizonyosan.

— Igazgatói intőt nekik! — hangoskodott az énektanár.

Vasorrú Bába tanító néni még mérgesebben:

— A mi időnkben sarokba térdeltették kérem a gyerekeket. Kukoricára.

Hófehérke tanító néni hallgatta, hallgatta egy darabig, elpirult és toppantott:

— Nem és nem! Ezzel nem segítünk rajtuk, csak elvadítjuk a harmadik bét! Mást kellene tenni, hogy jobban érezzék: az iskola az ő második otthonuk. Megvan! Bízzuk rájuk az ügyeletet a jövő hónapban!

— Nem sül ki abból semmi jó. Látszik, hogy a kartársnő még kezdő. Túlságosan bízik a gyerekekben.

— Próbáljuk ki! Igazgató bácsi, kérem, csak egyszer próbáljuk ki. Kérem szépen — mondta Hófehérke tanító néni.

— Hát... ha ennyire akarja... próbáljuk meg. Rosszabbak talán nem lesznek tőle.

Így lettünk mi ügyeletesek. Hófehérke tanító néni elmondta, hogyan történt a dolog a tanáriban. Ezen az osztályfőnöki órán egyszerre éreztük, hogy most ránk figyel az egész világ.

A folyosói rohangálók, az ablaktörők és szemetelők mind ott voltak azon a nevezetes rajgyűlésen, ahol megszerveztük az ügyeletet. Soha még olyan heves vitát! Percekig nem lehetett hallani semmit. Aztán a zajból kibontakozott a haditerv:

— Hétfejű, álljon az igazgatói iroda elé!

— Jancsi és Juliska a portára! Útbaigazítja a belépőket.

— Piroska a felsősök folyosójára menjen. Ő ért legjobban a farkasszelídítéshez!

— Hegyhengergető, te hozod be az iskolatejes rekeszeket.

— Naszreddin, te leszel a KISDOBOS-felelős, de nekem tégy félre egyet, holnap hozom az árát.

— Hüvelyk Matyi, te leszel a csengetős. Nem jó, nem éred el a csengőt! Odateszünk egy kisszéket.

— Hamupipőke a napközis konyhára kapjon beosztást!

— Miért mindig ő? — csattant fel Paprika Jancsi.

— Mert ez olyan Hamupipőkének való munka — vágtuk rá azonnal.

— Ez nem járja — kiabálta Paprika Jancsi, paprikavörösen. Azért, mert eddig ő... Éppen azért kapjon más megbízatást! Igenis álljon ő az igazgatói előtt díszegyenruhában!

— Hát ha így gondoljátok, én, mi átengedem, átengedjük a helyünket — mondja Hétfejű. — De azért egyszer hadd lehessek én is kapuügyeletes! Már úgy elképzeltem.

— Hát persze! Beosztjuk rendesen! Mindennap más ide is, meg oda is. Majd váltjuk egymást!

— Úgy van! Vitéz Jancsi fején találta a szöget! Legyen mindennap váltás!

Ezek után már gyerekjáték volt a beosztás elkészítése.

Másnap piros karszalaggal mindenki ott állt a helyén, nem volt szemét a kövön, rend volt a folyosón.

A Holnemvolt őrs ügyeleti munkája nyomán egyik napról a másikra megjavult az iskola. Egycsapásra — mint a mesében.

Trencsényi László

Kedves Coffi! Mától kezdve gyűjts virágokat, Juli-Puli meg gyűjtsön pulikat – vagyis kutyákat. Paprika

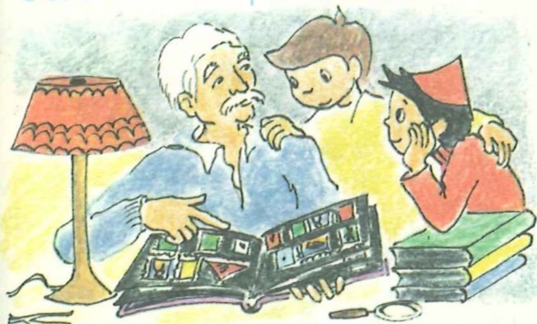
Kedves Paprika! Honnan szedjek virágokat decemberben? Honnan szerezzen Juli-Puli kutyákat? És főleg MIÉRT? Coffi

Kedves Coffi! Levelemből éppen csak a lényeget felejtettem ki! Nem igaziból kell a virág meg a kutya, hanem bélyegen. Mindjárt küldök is egyet-egyet. Ugye szépek?

Talán emlékszel arra, hogy Pocakék házával szemben egy magányos, öreg bácsi lakik. Gondoltuk: meglepjük őt Télapó-ajándékkal. Odacsempésztünk két szelet csokit az ablakába – csakhogy közben észrevett bennünket, és behívott magához. Most aztán rajtunk volt a meglepődés sora! Kiderült, hogy Gergely bácsi nagy bélyeggyűjtő. Megmutatta a legérdekesebb bélyegeit. Annyi érdekes dologról mesélt, hogy minden másról elfeledkeztünk. Szerencsére máskor is elmehetünk hozzá. Búcsúzóul adott Pocaknak egy autós, nekem meg egy hajós bélyeget. El is határoztuk, hogy ezt a motívumot fogjuk gyűjteni. Nekem már 6 hajóm van. Persze más bélyegeket is gyűjtök, hogy tudjak cserélni. Érted már, miről van szó? Paprika

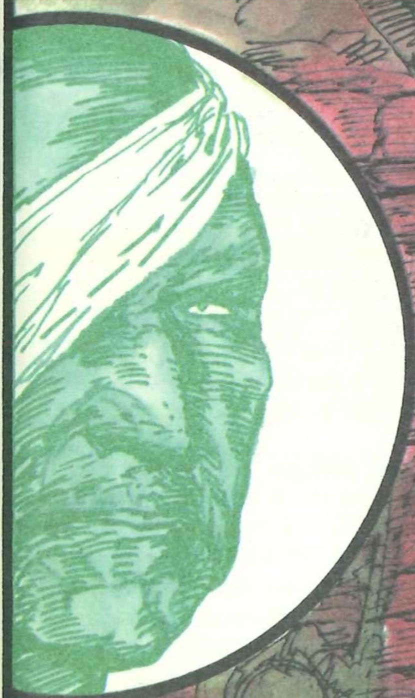

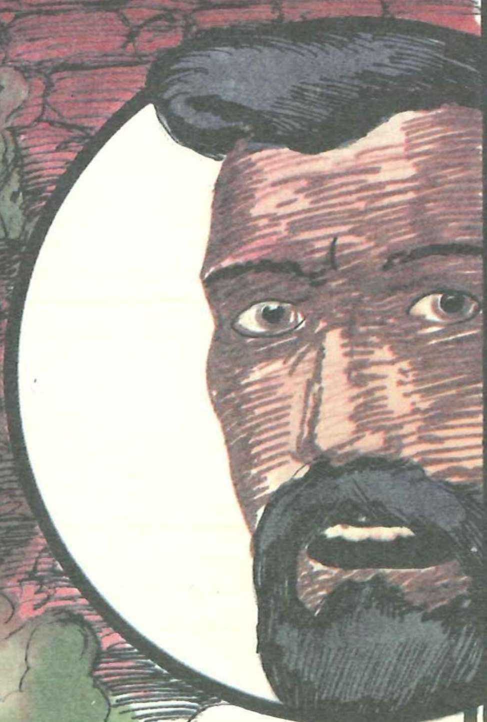
Értem, értem! Mi is benne vagyunk. Lerajzolom, milyen karácsonyfát kívánok neked – és minden bélyeggyűjtő gyereknek! Coffi

AZ EGRI HŐSÖK
A TÖRÖK HÓDÍTÁS NEM ÁLLT MEG BUDA ELFOGLALÁSÁVAL... 1552 TAVASZÁN NAGY TÁMADÁST INDÍTOTTAK, HOGY ÚJABB ORSZÁGRÉSZEKET KERÍTSENEK HATALMUKBA
MIÉNK TEMESVÁR, SZOLNOK, MOST EGER KÖVETKEZIK!
HITVÁNY JUHAKOL AZ BIRKANÉPPEL ÖSSZEFOGVA KÖNNYEN GYŐZÜNK...
KÉSZ-E A KOPORSÓD DOBÓ ISTVÁN? KÉRDEZTE LEVÉLBEN A TÖRÖK AZ EGRI VÁR KAPITÁNYÁT...

58 NAPON ÁT OSTROM-OSTROMOT KÖVETETT 1552 ŐSZÉN. A LENÉZETT "AKOLBAN" AZONBAN BIRKÁK HELYETT SZABADSÁGUKÉRT MINDEN ÁLDOZATRA KÉSZ FARKASOKAT TALÁLT A TÁMADÓ TÖRÖK TÚLERŐ. A TÉL BEÁLLTA MIATT KÉNYTELENEK VOLTAK CSÚFOSAN ELVONULNI.

Szabó Attila
tanuló munkája
Kazincbarcika

Postafiók 100

December az örömszerzés szép ünnepe. Ilyenkor mindenki titkolózik, számol, és eldug valamit. Mi is örömöt kívánunk szerezni néhány olvasónknak azzal, hogy kérésüket teljesítjük, és „kiírjuk" a KISDOBOSBA! Kezdődjék tehát!

„Bemutatom az őrsünket; nevünk Pingvin őrs. Sokféle munkában vettünk eddig is részt. Néhányat felsorolok: segítettünk az úttörőszoba építéséhez cserepet hordani, az iskola udvarát takarítani, meghívókat széthordani. Ezután is részt veszünk minden akcióban és önként vállalunk kisebb-nagyobb feladatokat. Nagy kérésünk van! Negyedikesek vagyunk, focizni, horgászni nagyon szeretünk. Szívesen leveleznénk hasonló korú és érdeklődésű pingvinekkel, de másokkal is. Kérjük, közöljék címünket. Előre is köszönjük és várjuk a leveleket! Címünk: **Jarabek László** *kisdobos, Dombiratos, Petőfi u. 19. 5745."*

„A mi családunk négy tagból áll: apukám a Kék Duna Áruház igazgatóhelyettese. Anyukám a Duna Cipőgyárban dolgozik, üzemelszámoltató. Testvérem Tibike középső csoportos az óvodában. Sokat kirándulunk együtt. Kijárunk a nagymama telkére. Nyáron együtt fürdünk a Dunában. Szeretek iskolába járni és tanulni. Szeretem a lakóhelyem, környezetem, és a családom. Tessék megírni, hogy a családunk nagyon összetartó, és mindannyian segítünk egymásnak mindenben! **Illés Gabriella** *ötödikes (aki levele írásakor negyedikes volt) Dunaújváros, Völgy sor 23. 2400."*

Tavaly elsősök voltak, idén már teljes jogú tagjai az úttörőcsapatnak kedves barátaink és hűséges olvasóink a **pomázi 2. számú általános iskola 2. b. osztályosai,** mind a huszonnyolcan. Legutóbbi beszámolójukban ezt írták:

„Ősszel szüleinkkel együtt kirándulást szerveztünk a Gyopár forráshoz. Másik alkalommal együttesen megnéztük a Fővárosi Nagycirkusz egy előadását. A szentendrei Ferenczy múzeumba agyagozni mentünk, és a közeli Kovács Margit múzeumban kerámiákban gyönyörködtünk. Mivel osztályunk minden tagja zenei előképzős, rajunkat községünk szülöttjéről, Vujicsics Tihamérról neveztük el. Felkerestük a szülőházát. Emléktábláját megkoszorúztuk. Ahhoz, hogy első osztályban, tanév végén felköthettük kék nyakkendőnket, több próbát kellett kiállnunk és teljesítenünk. Otthon rendszeresen segítettünk, és segítünk most és ezután is. Környezetünk tisztaságára, szépítésére nagy gondot fordítunk. Rendszeresen sportolunk mindnyájan. Osztályunk egyik tanulója, Juhár Tamás az iskolai sakkversenyen első, a járásin pedig második helyezést ért el a fiúk között. Mind könyvtári tagok vagyunk és rendszeresen olvasunk. Moziba, színházba, múzeumba járunk, mindez nékünk jó barátunk. Első kisdobos nyarunk érdekesen és hasznosan múlt el. Fazekas táborban voltunk, ahol az általunk nagyon kedvelt agyagozás minden mozzanatát kipróbáltuk, az agyag kitermelésétől kezdve az ülepítésig, formázásig és égetésig. A meghívott fazekas mestertől ellestük a korongozást is."

István Györgyi negyedikes őrsvezető (Tarhos, Békési út 7/d, 5641) ezt írta:

„Debrecenben voltunk tanulmányi kiránduláson. Egész úton énekeltünk. Minden szép volt és nagyon jó, — de az éneklés különösen az! Főképpen a »Debrecenbe kéne menni!« kezdetű dalt nyúztuk. Egyik pajtásunk kitalálta, írjunk a dallamra csasztuskát. Remélem tudjátok, mi az? Adott dallamra készült időszerű rigmus. Nekünk sem kellett több, tucatszámra készültek a szövegek. Például ilyen:

Debrecenben vagyunk mi már,
Pulykakakast keresünk már.
Nagyon nehéz keresgélni,
Gyere inkább várost nézni!

Szórakoztató volt megadott dallamra ilyet készíteni! Aki nem hiszi, próbálja meg!"

Györgyivel együtt ezt mondjuk mi is: hétköznapok kis eseményeiről készítsetek ilyen rigmust, s ha úgy érzitek, sikerült, örvendeztessétek meg vele — karácsonyon kívül is — a szerkesztőségünket!

Valamennyi kisdobos olvasónknak és családjuknak — melybe természetesen a tanáraik is beletartoznak, mint a nagy család tagjai — nagyon kellemes karácsonyt és boldog újesztendőt kíván a

Kisdobos

Ferkai Loránt: Szövögess ajándékot

A kézművesség egyik legrégibb ágazata a szövés, vagyis két szálcsoport egymásra merőlegesen történő összefonogatása. Szinte minden fonálszerű anyagból lehet szőni, így len-, kender-, pamut-, gyapjú-, műanyagszálból, de rafiából, gyékényből, sodrott kukoricacsuhéból is. A kézi szövéshez általában szövőkeretet használnak, de erre neked nem lesz szükséged, mert most csak egy vagy több kicsiny szőnyegecskét csinálsz, s ezekkel megoldod családod megajándékozásának a gondját.

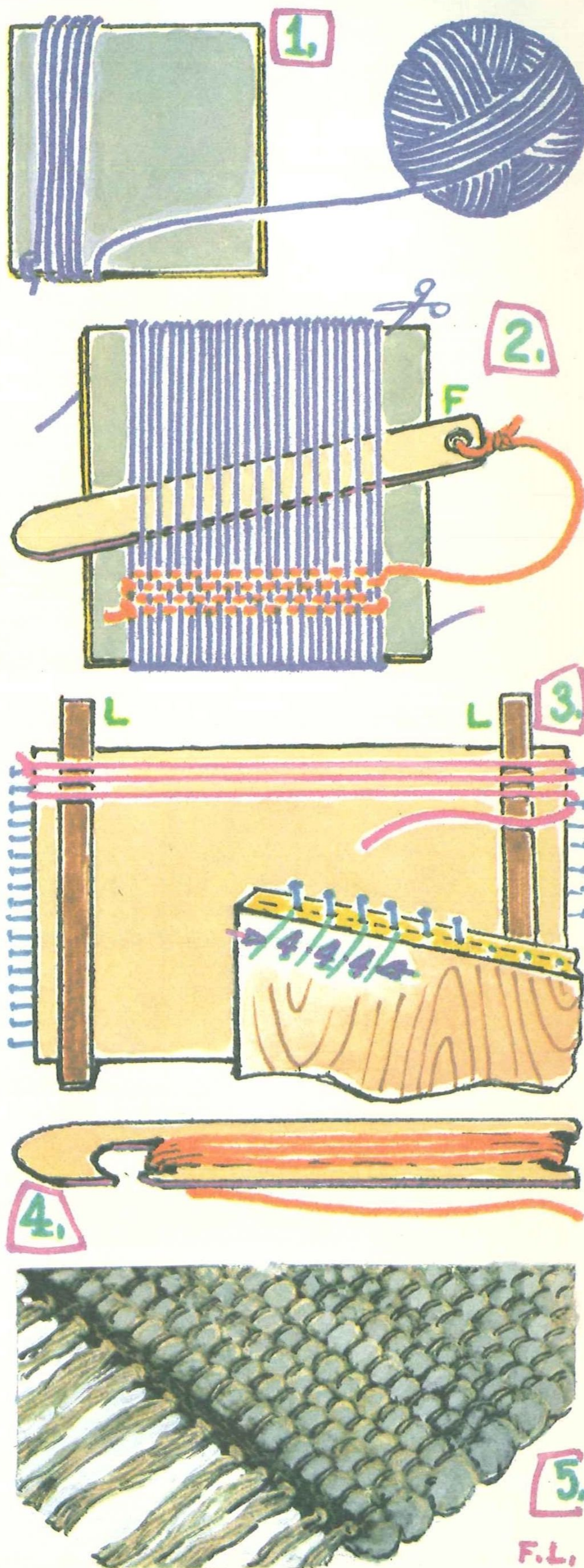
A „technika" begyakorlására vágj erős kartonból egy 4,5—5 cm élhosszúságú négyzetlapot (1.), és erre vastagabb fonalból tekerj jó feszesen, szorosan egymás mellé 18—20 menetet. A kezdetnél és a végénél a fonalat kösd egy árral szúrt lyukba, vagy cellux-szalag darabkával ragaszd a kartonhoz. Ugyancsak erős kartonból vagy műanyagflakonból vágott csíkból készíts egy fűzőtűt (2. ábrán „F"). és a rajta szúrt lyukba kötözött más színű fonalat úgy sződd be a hosszanti párhuzamos szálak közé, hogy az felváltva egyszer a szál alatt, egyszer felette haladjon. A sor végére érvén ugyanígy folytasd a szövést visszafelé, mindaddig, míg „szöveted" 3,5—4 cm hosszú nem lesz. A 2. ábrán látod, hogyan kell a fűzőtűt a szálak között átvezetned. Az átfűzést egy hegyes tárggyal — például körömráspoly hegyével — úgy segítheted, hogy a szálakat ráemeled a fűzőtűre.

Ha kis szövetdarabod kész, az első és utolsó menet mellett Technokollal kenegesd végig, ez összeragasztja a szálakat. Ezután a karton túloldalán egy harmadik színű szállal ugyanezt még egyszer elvégezheted. Ha végül a karton alsó és felső élénél ollóval végig vágod, két apró szőnyegecskéhez jutsz. Húgaid babaszobájába éppen alkalmasak lesznek.

Ha nagyobb, mondjuk 10 × 10 cm méretű „szőnyegeket" akarsz — például szüleidnek, nagymaminak egy-egy poháralátétet —, akkor szerezz egy 12 cm széles, 20 cm hosszú sima deszkadarabot, mert ekkora karton már elgörbülne a fonalak feszítésétől. Ilyen méretű deszka készen kapható, mint zöldségvágó lapocska. Rövidebb éleinek középvonalára — előrajzolt és kimért 4—4 milliméternyi távolságban — verj be 25—25 szegecskét (3.). A szegek aprók, 15—25 mm hosszúak legyenek. Ugyancsak a 3. ábrán látod, hogyan vesd fel a szegekre a hosszanti fonalakat. Az átfűzés megkönnyítésére két lécecskét (L) tehetsz a fonalcsoport két vége alá.

A keresztszálak átfűzésére készíts egy 16—18 cm hosszú, 3 cm széles fonaltároló-fűzőtűt (4.), jó e célra régi háromszögű favonalzó darabkája. Alakja olyan, hogy a fonalból jó sokat rátekerhetsz. Hegyét faragd laposra, élesre, s csiszold az egészet simára.

Az 5. ábrán kis szőnyeg egyik sarkát látod, ennél a hosszanti szál vékony lencérna, a keresztszál igen vastag gyapjúszál. A lencérna végeket hármanként csomózd össze, rojtnak.

4 Decemberi fejtörő

Karácsonyfa

Egy karácsonyfán összesen ötvenöt dísz volt. Tetején egy csillag, voltak rajta üveggömbök, szaloncukrok és gyertyák. A szaloncukrok száma háromszor annyi volt, mint az üveggömböké, az üveggömbök száma pedig a gyertyák kétszerese. Hány szaloncukor, hány gömb és hány gyertya volt a fán?

	1 T	2 É	3 L	4 a	5 P	Ó	
6 K		7 V	A	S	I		8 F
9 Ö	10 V		11 K	Z		12 T	E
13 V	Á	R	A	T	L	A	N
14 É	R		15 T	A		16 N	Y
R		17 Z	O	L	18 Í		Ö
	19 M	A	S	I	N	A	

Keresztrejtvény

Vízszintes 1. Nagyon várjuk. 7. Vas megyei. 9. Derékon hordjuk. 11. KZ. 12. Személynévmás. 13. Előre nem látott valami. 14. Kis patak. 15. Posta vége. 16. Kettős mássalhangzó. 17. Fiúnév. 19. Gép régiesen.

Függőleges 2. Időszak. 3. Szakmunkás. 4. Ilyen lámpa is van. 5. Csibehang. 6. Elhízott. 8. Karácsonyi kellék. 10. Erődítmény. 12. Eszme. 17. Fordított névelő. 18. Izmok végén van.

A keresztrejtvényből beküldendő a vízszintes 1., függőleges 3., 4., 8.

Betűjáték

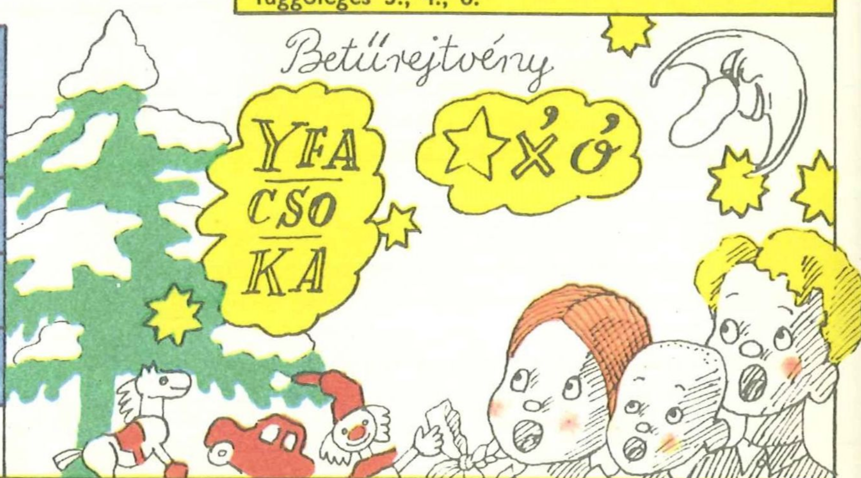
Korábban már bemutattuk, hogyan lehet egy szó betűinek egyenként való megváltoztatásával eljutni egy másik szóhoz úgy, hogy közben mindig értelmes szavaink legyenek. Pl. TÉL-TÁL-TÁR-NYÁR. Hogyan jutnátok el a VÍZ szótól a JÉG szóig? (Többféle megoldása van.)

Egészítsd ki

majd olvasd el a bekeretezett betűket.

H	u	l	l	á	m
t	ó	z	s	á	s
s	z	e	t	e	p
v	e	s	s	z	ő
v	e	n	d	é	g
a	l	a	p	o	S

Betűrejtvény

Figyelem! Ezt a rejtvényt a 4-es számmal együtt majd csak februárban kell beküldeni szerkesztőségünk címére.

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXIX. évf. 10. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 50,— Ft, I. félévre 30,— Ft, II. félévre 20,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 80.0757. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címoldal **Felvidéki András**, a hátsó címoldal **Görög Júlia** munkája

Ára: 5,— Ft